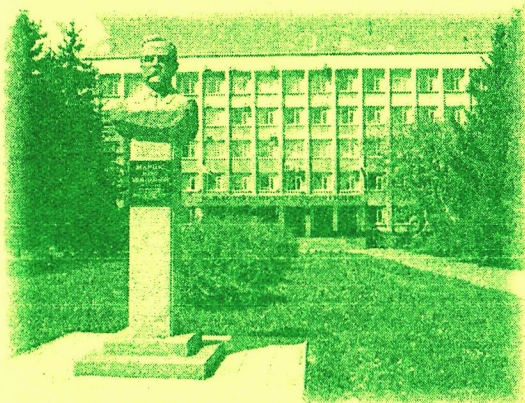

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Центральна спілка споживчих товариств України
Полтавська обласна державна адміністрація
Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
Білоруський торгово-економічний університет
споживчої кооперації
Карагандинський економічний університет
Омський економічний інститут
Самаркандський інститут сервісу і туризму
Дніпропетровський національний університет ім. О. Гончара

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИЙ РОЗВИТОК СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ: СОЦІАЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО ТА ЕКОНОМІЧНА ВЗАЄМОДІЯ

Збірник наукових праць за результатами
міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції

24–25 березня
2011 року

ПОЛТАВА
РВВ ПУЕТ
2011

Министерство образования и науки, молодежи и спорта Украины
Центральный союз потребительских обществ Украины
Полтавская областная государственная администрация
Высшее учебное заведение Укоопсоюза
«Полтавский университет экономики и торговли»
Белорусский торгово-экономический университет
потребительской кооперации
Карагандинский экономический университет
Омский экономический институт
Самаркандский институт сервиса и туризма
Днепропетровский национальный университет им. О. Гончара

**ИНСТИТУЦИОНАЛЬНОЕ РАЗВИТИЕ
СОВРЕМЕННЫХ ЭКОНОМИЧЕСКИХ
СИСТЕМ: СОЦИАЛЬНОЕ ПАРТНЕРСТВО
И ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ**

Сборник научных трудов по результатам международной
научно-практической интернет-конференции
24–25 марта 2011 года

ПОЛТАВА
РИО ПУЭТ
2011

Ministry of Education, Science, Youth and Sports of Ukraine
Central Union of Consumer Societies of Ukraine
Central Union of Consumer Cooperations of Ukraine
Poltava Regional State Administration
Higher Educational Establishment of Ucoopspilka
«Poltava University of Economics and Trade»
Belarusian Trade-Economic University of Consumer Cooperation
Karaganda Economical University
Omsk Economic Institute
Samarkand Institute of Economics and Service
Dnipropetrovsk National University n/a O. Gonchar

**INSTITUTIONAL DEVELOPMENT OF
THE MODERN ECONOMIC SYSTEMS:
SOCIAL PARTNERSHIP AND
ECONOMICAL CO-OPERATIONS**

Collected scientific works on results of the international
scientifically-practical the Internet-conference
24–25 of march 2011

**POLTAVA
EPD PUET
2011**

Редакційна колегія:

- М. Є. Рогоза*, д.е.н., професор, перший проректор ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»;
- О. В. Карпенко*, д.е.н., професор, проректор з наукової роботи та міжнародних зв'язків ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»;
- С. С. Ніколенко*, д.е.н., професор, завідувач кафедри економічної теорії ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»;
- В. В. Похилюк*, к.е.н., доцент кафедри економічної теорії ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»;
- О. В. Лозова*, аспірант кафедри економічної теорії ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі».

Інституціональний розвиток сучасних економічних систем:

I-71 соціальне партнерство та економічна взаємодія, 24–25 березня 2011 р. : збірник наукових праць за результатами міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. – Полтава : РВВ ПУЕТ, 2011. – 129 с.

ISBN 978-966-184-135-1

У матеріалах міжнародної науково-практичної інтернет-конференції розкриваються проблеми інституціонального розвитку сучасних економічних систем: соціального партнерства та економічної взаємодії.

Наукові дослідження авторів спрямовані на з'ясування особливостей інституціональних змін у постсоціалістичних країнах, дослідження теоретичних і практичних аспектів сучасного розвитку національних систем, проблем зміцнення національної економічної безпеки у сучасному глобалізованому світі.

Збірник розраховано на наукових працівників, аспірантів, слухачів магістратури і студентів, усіх, хто цікавиться проблемами інституціонального розвитку сучасних економічних систем.

УДК 330.342
ББК 65.010.11

*Матеріали друкуються мовами оригіналів – українською, російською, англійською.
За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідають автори.*

ISBN 978-966-184-135-1

© Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», 2011 р.

ЗМІСТ

**СЕКЦІЯ 1. ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ ЗМІНИ У
ПОСТСОЦІАЛІСТИЧНИХ КРАЇНАХ**

- Ніколенко С. С.*
Інституціональні проблеми сучасної світової валютно-фінансової системи 7
- Паєнтко Т. В.*
Институциональные основы фискального регулирования финансовых потоков государства 11
- Похилюк В. В.*
Інституційна забезпеченість економічної безпеки: теорія і практика формування економічних систем 15
- Грицай Н. Н.*
Параметры измерения институциональных изменений торговли 17
- Зайналов Д. Р., Алиева С. С.*
Совершенствование институционального обеспечения эффективности функционирования предпринимательства в посткризисный период 20
- Переверзева А. В.*
Інституціональне середовище формування людського капіталу 23
- Злотникова Л. М.*
Проблемы оценки экономического развития: теория и практика 24
- Бодня Т. О.*
Постсоціалістичний досвід інституційних перетворень 29
- Похилюк Р. В.*
Роль інститутів інвестуванні в національному господарстві 32
- СЕКЦІЯ 2. ІНСТИТУЦІОНАЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО ТА
МІЖСЕКТОРНА ВЗАЄМОДІЯ: ВІТЧИЗНЯНИЙ
ТА СВІТОВИЙ ДОСВІД**
- Оленцевич Н. В.*
Соціальне партнерство у забезпеченні соціалізації економічного розвитку 35
- Фіногеева О. В.*
Інституційне оновлення фінансової системи України як основа розвитку інноваційної економіки посткризового періоду 37

<i>Титаренко І. В.</i> Шляхи удосконалення фінансової підсистеми в управлінні підприємства	38
<i>Тітенко Л. В.</i> Управління ресурсами організації споживчої кооперації в інституціональному середовищі.....	40
<i>Венгерська Н. С.</i> Інституційні фактори розвитку сфери послуг регіону	43
<i>Притворова Т. П., Бектлеева Д. Е.</i> Институциональное партнерство в социальной сфере	46
<i>Дерев'янка М. М.</i> Діагностика еколого-економічного потенціалу підприємства	49
<i>Рудаковський Я. С.</i> Обмен факторами производства республики Беларусь со странами СНГ	51
<i>Алексеенко Т. С., Злотникова Л. М.</i> Социальное развитие в контексте институциональной теории.....	54
<i>Манжура О. В.</i> Суперечності інтелектуальної власності та форми їх прояву в сучасних господарських відносинах	60
<i>Дучинська Н. І., Притоманова О. М.</i> Соціальне партнерство в ринковій економіці: досвід європейських країн	63
СЕКЦІЯ 3. ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ ОСНОВИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ	
<i>Malakhova N. B., Tretiak D. V.</i> Institutional principles of value as objective relations of the market system	66
<i>Дзевєріна К. С.</i> Європейський досвід функціонування інституту державної власності	68
<i>Злотников А. Г.</i> Демографія в системі національної безпеки республіки Беларусь	71

<i>Кушнір Л. Л.</i> Забезпечення інституціональної підтримки модернізації економіки.....	75
<i>Лозова О. В.</i> Соціальний розвиток країни як один із основних каталізаторів економічного зростання.....	77
<i>Кириченко Л. М.</i> Продовольча безпека як запорука забезпечення конкурентоспроможності підприємств роздрібної торгівлі	80
<i>Коновалов В. М.</i> Тенденции изменения агрегированной структуры национальной экономики.....	82
<i>Клименко Н. С.</i> Рейдерство як чинник проведення націоналізації підприємств	85
<i>Рядно М. Д., Дерев'янка М. М.</i> Фінансове забезпечення інвестиційної діяльності підприємств	87
<i>Зенькова Л. П.</i> Інтервали лідирования поворотних зон макроэкономической динамики: уроки кризиса 2009 года	90
<i>Лелюк Р.</i> Акономірна необхідність соціального захисту населення в ринкових умовах.....	92
СЕКЦІЯ 4. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ	
<i>Вовченко О. С.</i> Макропруденційні індикатори стабільності національної банківської системи.....	95
<i>Ковальчук І. М.</i> Узгодження цілей і напрямків економічної політики держави як запорука стабільного розвитку валютно-фінансових відносин	97
<i>Кушнір Л. М., Шевчук С. М.</i> Інституціональний розвиток територіальних систем як напрямок суспільно-географічних досліджень України	101

Шадченко Н. Ю. Развитие институциональной среды кооперативного сектора региональной экономики на основе логических инструментов.....	103
Сіліна Г. С. Потенціал розвитку ринку автотранспортного страхування в Україні.....	106
Брітченко І. Г., Чернявський Є. О. Концепція інноваційного розвитку Полтавської області на сучасному етапі розвитку економіки країни	108
Шуляковский Э. В. Инвестиционная привлекательность Белорусской экономики	111
Зюкова Н. Б., Кірянова Ю. Институциональна система: теорія і практика	113
Простотіна С. В., Громоздова Л. В. Зайнятість, розподіл, споживання: проблеми раціонального збалансування в умовах інституціонального розвитку сучасних економічних систем	115
Шаповалов В. О. Держава в системі регулювання розвитком акціонерного сектора....	118
Білай О. С., Дучинський А. П. Динаміка розвитку банківської системи України в умовах кризи.....	119
Панаско Д. С. Основні ризики при грошово-кредитній політиці	121
Лакей І. М. Институційні основи формування національної економічної системи.....	123
Николаенко П. Д. Коррупция в России в годы царствования Александра I.....	125

СЕКЦІЯ 1 ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ ЗМІНИ У ПОСТСОЦІАЛІСТИЧНИХ КРАЇНАХ

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ СВІТОВОЇ ВАЛЮТНО-ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ

*С. С. Ніколенко, д.е.н., професор
ВНЗ Укопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»*

Розвиток світогосподарських процесів, еволюція національних господарств, удосконалення технологій та інституційні зміни приводять до зміщення проблематики економічної науки, оскільки вона повинна реагувати на подібні трансформації розробкою нових підходів, методів, інструментів економічної політики, тобто з часом необхідно переглядати проблематику економічного аналізу.

У короткостроковій перспективі в області економічної теорії передбачається перенесення зусиль економістів з вивчення питання про раціональне використання ресурсів, проблем зайнятості, завантаження виробничих потужностей і підвищення цін – на вирішення проблем ресурсозбереження, економії енергії та ресурсозаміщення, проблем бідності та розвиток країн третього світу, справедливий розподіл доходів в масштабах національної і світової економіки, формування та взаємодії світових економічних полюсів, інституціоналізації світових валютно-фінансових відносин. Однією з таких складних наукових проблем є сучасна глобальна валютно-фінансова криза, яка є проявом ринкового механізму саморегулювання.

Сучасна світова економічна криза поставила перед економічною теорією і практикою низку складних питань, які зумовлені, по-перше, тим, що глобальна економіка криз такої глибини і характеру ще не мала, по-друге, відсутністю адекватних економічних інструментів боротьби з нею. І це зрозуміло: економісти досліджують те, що вже є, існує як повторюване явище, і стосовно чого можна провести відповідний аналіз і зробити висновки щодо певних залежностей або закономірностей. Спробуємо здійснити перше наближення до теоретичного осмислення сучасних валютно-фінансових проблем глобального розвитку. Для цього, на наш погляд, слід проаналізувати сутність грошового еквіваленту та його особливості у сучасних глобальних умовах.

Грошові відносини в умовах сучасної високорозвинутої ринкової економіки зазнали суттєвих змін як у змісті, так і у зовнішніх формах прояву: відбулися значні структурні зрушення у платіжно-розрахун-

покращити фінансовий стан страхових компаній. Вдосконалення нормативно-правового забезпечення процесів страхування забезпечить відповідність вітчизняного страхового ринку європейським стандартам, активізує інвестиційну діяльність.

Вище перераховані заходи є підґрунтям сталого розвитку системи автотранспортного страхування України.

КОНЦЕПЦІЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ

І. Г. Брітченко, д.е.н., професор;

Є. О. Чернявський, здобувач

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Сьогодні Україна переживає важкий час. Головними диспропорціями, що прописались в економіці України, є дефіцит бюджету, спад національного доходу, порушення платіжного та торговельного балансів, істотне перевищення імпорту над експортом, що в сукупності визначає фінансові можливості держави, якій необхідно вирішувати багато складних питань і виконувати національні та регіональні програми, що потребують високих інтелектуальних та матеріальних витрат. Провідне місце у експорті найбільш розвинених країн посідають саме наукомісткі, високотехнологічні товари. Їх конкурентоспроможність забезпечується великими витратами, в тому числі з боку держави, на науково-дослідні та конструкторські розробки. Економіка цих країн, та країн, що здійснили потужний ривок у світові лідери, сьогодні будується, в першу чергу, на реалізації наукових досягнень та на використанні інноваційних та інвестиційних проектів.

Полтавська область за структурою господарства належить до індустріально-аграрних. Спеціалізується на машинобудуванні, металообробці, паливній, харчовій і легкій промисловості. Тут виробляється 100 % вантажних автомобілів України, 33 % газу України, 14 % загальнодержавного виробництва залізної руди. В області виділяється два промислові вузли: Полтавський, що спеціалізується на машинобудуванні, легкій та харчовій промисловості; Кременчуцький – залізнична, нафтопереробна та машинобудівна промисловість. Сільське господарство спеціалізується на рослинництві (цукровий буряк, озима пшениця, зернобобових, кукурудзі) та м'ясо-молочному тваринництві. Але в області потрібно розвивати потужний економічний потенціал та розробляти нові підходи щодо економічного покращення ситуації в регіоні тому для подальшого успішного економічного розвитку ре-

гіону можна запропонувати використання інноваційних технологій, котрі можуть відігравати надзвичайно важливу роль не лише у покращенні стану сільського господарства регіону а і відігравати важливу роль в покращенні та розвитку інфраструктури регіону. Інноваційні засоби виробництва та технології можуть призвести не лише до підвищення продуктивності діяльності сільських господарств (зокрема збільшення врожаю або збільшення голів у животноводстві)

Вплив інновацій спостерігається у сферах виробництва, зовнішньоекономічних зв'язках та відчувається на міжнародній арені. Це підвищує рівень тісної співпраці між країнами та сприяє покращенню, та більш швидкому розвитку внутрішніх ринків країни зокрема може посприяти розширенню зовнішніх ринків збуту сільськогосподарської продукції це в свою чергу призведе до додаткового залучення коштів для майбутнього їх вкладення в подальший розвиток галузі. За певних умов у подальшому ці додаткові кошти можна розглядати як іноземні капіталовкладення в галузь сільськогосподарського виробництва. Як відомо грошовий обіг та інвестування в галузі виробництва неможливо без використання банківської системи та банківських технологій, котрі в свою чергу на данному етапі розвитку та у період залучення України до світової спільноти та економічної системи також потребують певних змін на всіх рівнях розвитку. Сьогодні одним з основних факторів успішної банківської діяльності виступає політика постійних нововведень. Дане твердження впливає з ряду передумов, що характеризують на сьогоднішній день існуючий стан економіки. Відносини банків з клієнтами засновані на принципах партнерства. Це, зокрема, означає, що банки виявляють постійну турботу не тільки про збереження, а й про примноження капіталу своїх клієнтів, пропонує їм нові послуги, які сприяють розширенню фінансово-господарської діяльності, зниження витрат, розвитку ділової активності та підвищенню її прибутковості. Поява нових видів банківських послуг створює конкуренцію між банківськими інститутами в умовах ринкових відносин. Для того, щоб вижити в умовах ринку необхідна багатоваріантність і нестандартність ділових рішень, неординарність господарських операцій, впровадження інновацій у всіх сферах діяльності банку.

На сучасному етапі розвитку економіки країни процес розвитку нових банківських технологій займає позиції рухомої стратегії що приєднує розвиток банківської системи до науково-технічного прогресу. Саме науково-технічний прогрес, визнаний у всьому світі як найважливіший фактор економічного розвитку, все частіше зараз пов'язується з поняттям інноваційного процесу. Однак, нововведення в банківському бізнесі включають в себе не лише технічні чи

технологічні розроблення, а й впровадження нових форм бізнесу, нових методів роботи на ринку, нових товарів та послуг, нових фінансових інструментів. Вони характеризуються більш високим технологічним рівнем, більш високими споживчими якістьми товару або послуги порівняно з попереднім продуктом. Банки зацікавлені модернізувати методики створення і постачання своїх послуг з тією метою, щоб операційні витрати і ціни на них довести до рівня відповідності конкурентної позиції. Розробка нових банківських продуктів і послуг це процес зміни стратегії банківської діяльності. Протікаючи в часі, банківська інновація проходить через ряд стадій, які в сукупності є життєвим циклом. Життєвий цикл банківської інновації – це певний період часу, протягом якого банківський продукт або операція володіють активною життєвою силою і приносять банку як продуценту (виробникові) і продавцеві інновації певний прибуток або іншу реальну вигоду. Концепція життєвого циклу банківської інновації має важливе значення при плануванні виробництва інновацій і організації інноваційного процесу в банківській сфері.

На сьогодні деякі вчені відносять до інновацій і певні розробки в сфері розвитку структури підприємства. Сучасна банківська система розвивається в умовах прискореного розвитку нових технологій в цьому напрямку часовий момент також відіграє значну роль оскільки кожен банк прагне першим вийти на ринок зі своїм новим продуктом. В економіках розвинутих країн інновацією для певного банку не вважають вже той продукт котрий був просунутий на ринок іншим банком. Й.Шумпетер в своїй теорії економічного розвитку відзначив що сам розвиток як процес – це розвиток нових комбінацій із певних елементів. Розвиток економіки країни базується на створенні та на реалізації певних інвестиційних цілей або проектів. В даному варіанті можна розглядати інноваційну діяльність як один з інвестиційних напрямів розвитку економіки. Оскільки Полтавська область відноситься до аграрних областей України то інвестиційну та інноваційну діяльність банків можна розглядати як одним з головних напрямів оскільки кредитування галузі сільського господарства, вкладання коштів в нові технології виробництва з часом приносять непогані прибутки та до покращення якості продукції виробництва та надають можливість подальшого розвитку галузі і регіону в цілому

Література

1. Гитман Л. Дж. Основи інвестування / Л. Дж. Гитман, М. Д. Джонк / пер. з англ. – М. : Діло, 1997.
2. Інвестиції в Україні / під ред. С. І. Вакаріна (Міжнародний валютний фонд). – К. : Конкорд, 1996.

3. Пересада А. А. Основи інвестиційної діяльності. – К. : Либра, 1994.
4. Финансы предприятий / Е. М. Бородина, Ю. С. Голикова, Н. В. Колчина и др. – М., 1995.
5. Delaplace M. and Kabouya H. (2001). Some considerations about interactions between regulation and technological innovation. *European Journal of Innovation Management*, 4 (4).
6. Роберт Н. Холт Основы финансового менеджмента. – М., 1993.
7. Фельзенбаум. Иностранные инвестиции в России. Вопросы Экономики.
8. Строев. Инвестиционная политика государства // ЭКО. – № 1. – 1998.
9. Филатов. Проблемы инвестиционной политики в индустриальной экономике переходного типа // Вопросы Экономики. – 1995.
10. Витин. Мобилизация финансовых ресурсов для инвестиций // Вопросы экономики, 1994.
11. Audretsch D. V. Innovation, growth and survival. *International*. – 1995.
12. *Journal of Industrial Organization*, 13, 441–457.
13. Уринсон. Активизация инвестиционной политики // Экономист. – № 9. – 1997.

ИНВЕСТИЦИОННАЯ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТЬ БЕЛОРУССКОЙ ЭКОНОМИКИ

Э. В. Шуляковский

Белорусский торгово-экономический университет потребительской кооперации, г. Гомель

Анализ экономического развития и инвестиционных возможностей Республики Беларусь позволяет сделать вывод о необходимости стимулирования привлечения в национальную экономику прямых иностранных инвестиций. В настоящее время в республике очевидна нехватка инвестиционных средств. В то же время Беларусь обладает инвестиционным потенциалом, который сегодня, к сожалению, используется не в полной мере.

Также стоит отметить, что ключевые секторы белорусской экономики остаются под государственным влиянием. Это же и порождает недостаток конкуренции, чрезмерное регулирование, неэффективность инвестиций.

Зарубежный опыт показывает, что в экономически развитых странах решению проблем, связанных со стимулированием инвестиционной деятельности придаётся статус государственной важности. Например, в США иностранные инвестиции не остаются без внимания со стороны федеральных властей и общественных организаций. Из доклада Ernst & Young можно сделать целый ряд рекомендаций:

**ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИЙ РОЗИТОК СУЧАСНИХ
ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ: СОЦІАЛЬНЕ
ПАРТНЕРСТВО ТА ЕКОНОМІЧНА ВЗАЄМОДІЯ**

**Збірник наукових праць за результатами міжнародної науково-
практичної інтернет-конференції (24-25 березня 2011)**

Головний редактор М. П. Гречук
Комп'ютерна верстка О. С. Корніліч

Здано до редакції 10.06.2011 р. Підписано до друку 14.07.2011 р.
Формат 60×84/16. Папір 70 г/м². Ум. друк. арк. 8,1 + 0,1 (обкл.).
Тираж 60 прим. Зам № 210/518

Видавництво
Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський
університет економіки і торгівлі»

36014, Полтава-14, вул. Коваля, 3, кімн. 115

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців, виготівників і
розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 3827 від 8.07.2010 р.

Видруковано з оригінал-макета у редакційно-видавничому відділі
видавництва Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський
університет економіки і торгівлі»
36014, Полтава-14, вул. Коваля, 3, кімн. 115